

Nr 454.

Godkänd av första kammaren den 30 juni 1944.

Godkänd av andra kammaren den 30 juni 1944.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckt motion.

(Statsutskottets utlåtande nr 216.)

TILL KONUNGEN.

Driftbudgeten.

Sjätte huvudtiteln.

1:o) **Nyanläggning av bygdevägar. Nyanläggning av ödebygdevägar. Byggande av huvudvägar. Förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar.** I propositionen nr 281 har Kungl. Maj:t (bilaga 3, punkt 1, av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 12 maj 1944) föreslagit riksdagen att till förevarande ändamål för budgetåret 1944/45 uppföra vissa anslag å allmän beredskapsstat II och allmän beredskapsstat III.

Det har ej för riksdagen varit möjligt att ingå i någon närmare prövning rörande avvägningen vare sig av de olika anslagen var för sig eller av deras storleksordning inbördes. Av utredningen framgår emellertid, att såsom riktigt torde vara, investeringsplanen för byggande av allmänna vägar på landsbygden omfattar huvudsakligen grusvägar, varemot beläggningar ingå i obetydlig omfattning och endast i samband med terrasseringsarbeten. Vid utväljandet av de arbetsobjekt, som skola komma till utförande, bör enligt riksdagens mening tillses att de olika slagen av vägar bliva tillgodosedda så rättvist som möjligt.

Riksdagens får anmäla, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen

dels å allmän beredskapsstat II

1) <i>Nyanläggning av bygdevägar</i>	kronor	8 000 000
2) <i>Nyanläggning av ödebygdevägar</i>	»	2 500 000
3) <i>Byggande av huvudvägar</i>	»	20 000 000
4) <i>Förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar</i>	»	6 000 000

dels ock å allmän beredskapsstat III

1) <i>Nyanläggning av bygdevägar</i>	»	16 000 000
2) <i>Nyanläggning av ödebygdevägar</i>	»	6 000 000
3) <i>Byggande av huvudvägar</i>	»	38 000 000
4) <i>Förbättring av bygdevägar och ödebygdevägar</i>	»	12 500 000.

2:o) **Bidrag till byggande av vägar och gator.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2) har riksdagen till *Bidrag till byggande av vägar och gator* för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen *dels* å allmän beredskapsstat II 10 000 000 kronor, *dels ock* å allmän beredskapsstat III 22 000 000 kronor.

3:o) **Bidrag till byggande av enskilda vägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 3) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 3 000 000 kronor.

Med hänsyn till den forcering av arbetet med anlåtande dessutom i större utsträckning än vanligt av lejd arbetskraft, som under en arbetsmarknadskris kan vara önskvärd, har det ansetts befogat med en höjning av statsbidraget utöver vad som normalt utgår. Härvid skulle tillämpas de bidragsnormer, som av skogsstyrelsen föreslagits gälla för skogsstamvägar. Riksdagen har ej funnit anledning till erinran mot vad sålunda föreslagits. I betraktande av angelägenhetsgraden har emellertid riksdagen ansett, att av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget på 3 000 000 kronor 1 000 000 kronor böra uppföras på allmän beredskapsstat II.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen *dels* å allmän beredskapsstat II 1 000 000 kronor, *dels ock* å allmän beredskapsstat III 2 000 000 kronor.

4:o) **Stensättning av vägar och gator. Byggande av broar. Vissa vägbeläggningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 4) föreslagit riksdagen att till förevarande ändamål för budgetåret 1944/45 uppföra vissa anslag å allmän beredskapsstat II och allmän beredskapsstat III.

Enligt vad som av investeringsutredningen påvisats har på grund av bristande tillgång på vägbeläggningsmaterial underhållet av de halvpermanenta beläggningarna under krigsåren eftersatts. I den mån råvarusituationen förbättras är det önskvärt, att deras iståndsättning kan vara färdig innan trafi-

ken åter kommer igång. Med hänsyn till vad sålunda och i övrigt av investeringsutredningen anförts har riksdagen bifallit de till vissa vägbeläggningar äskade, i och för sig till beloppen betydande anslagen å 11,5 respektive 6,4 miljoner kronor.

Även anslagen till broar och till vägars stensättning hava bifallits av riksdagen.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen

dels å allmän beredskapsstat II

1) Byggande av broar	kronor	1 000 000
2) Vissa vägbeläggningar	»	11 500 000

dels ock å allmän beredskapsstat III

1) Stensättning av vägar och gator	»	5 800 000
2) Byggande av broar	»	2 100 000
3) Vissa vägbeläggningar	»	6 400 000;

5:o) **Bidrag till handelshamnar och farleder.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5) har riksdagen till *Bidrag till handelshamnar och farleder* för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen *dels* å allmän beredskapsstat II 1 000 000 kronor, *dels ock* å allmän beredskapsstat III 9 000 000 kronor.

6:o) **Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder. Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6) har riksdagen å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen *dels* till Utvidgning och förbättring av statens fiskehamnar och farleder 1 700 000 kronor, *dels ock* till Bidrag till byggande och underhåll av statsunderstödda fiskehamnar 3 500 000 kronor.

7:o) **Bidrag till anläggning av vatten- och avloppsledningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 7) föreslagit riksdagen att till Bidrag till anläggning av vatten- och avloppsledningar för budgetåret 1944/45 uppföra följande anslag, nämligen *dels* å allmän beredskapsstat II 3 000 000 kronor, *dels ock* å allmän beredskapsstat III 17 000 000 kronor.

I motionen II: 545 har hemställts, att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts i proposition nr 281 upptagna förslag att till bidrag till vatten- och avloppsledningar för budgetåret 1944/45 bevilja *dels* å allmän beredskapsstat II 3 000 000 kronor och *dels* å allmän beredskapsstat III 17 000 000 kronor, men att riksdagen samtidigt i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära skyndsamt utredning angående en utvidgning och förenkling av den ifrågavarande förbättringsverksamheten i huvudsaklig överensstämmelse med de linjer, som i motionen angivits.

Alltmera erkänd är vattenförsörjningens och de sanitära anläggningarnas betydelse ej endast för de med landets industrialisering till antal och om-

fång växande tätorterna utan också för den egentliga landsbygden. Detta framträder ej minst då det gäller att bereda den kvinnliga landsbygdsbefolkningen lättnad i dess alltjämt tunga arbete. Särskilt trängande är behovet utav avloppsledningar. Deras anläggning börjar efter hand med den växande hygienens vara ett alltmera elementärt krav, för vilket realisering det allmännas bistånd med särskild styrka framstår som alltmer berättigat.

I ett land som Sverige med dess spridda bebyggelse måste självfallet de för ifrågakommande vatten- och avloppsledningar erforderliga kapitalutläggerna i många fall bliva betydande. Anläggningskostnaderna påverkas också av terrängens beskaffenhet, vattentillgången och avloppsförhållandena. Enligt en av egnahemsstyrelsen år 1943 gjord, på 1938 års priser grundad undersökning skulle vatten och avloppsledningarna för den egentliga landsbygden utom tätorterna kunna uppskattas till cirka 360 000 000 kronor. Inräknas även de tätorter, som ännu icke äro försedda med vatten och avloppssystem, torde totalkostnaden komma att överstiga 500 000 000 kronor, en summa som med reservation för dess riktighet anföres allenast för att söka ge en uppfattning om ifrågakommande kostnaders storleksordning.

Statsbidrag för ändamålet har hittills lämnats dels genom egnahemsnämnderna i samband med understöd till förbättring av landsbygdens bostäder dels ock genom arbetsmarknadskommisionen, tidigare arbetslöshetskommisionen, till större kommunalanläggningar.

Investeringsutredningens nu framlagda förslag innebär i korthet, att ombesörjandet av vatten- och avloppsanläggningar för enstaka eller ett fåtal, högst fyra, lägenheter tills vidare som hittills skall handhavas i samband med den allmänna bostadsförbättringsverksamheten genom egnahemsnämnderna. För anläggningar, gemensamma för fem eller flera lägenheter, skulle hädanefter lämnas bidrag genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som därvid skulle samarbeta med distriktsingenjörer, ställda till länsstyrelsernas förfogande.

I motionen framhålles, att vatten- och avloppsförbättringarna på varje ort eller bebyggelseområde för sig och därmed hela riket böra omfatta en så stor del som möjligt av de med sådana anläggningar hittills ej tillgodosedda lägenheterna, vadan det vore önskvärt att en generalplanering föreginge de olika särskilda anläggningarnas planering. Enligt motionärernas tanke borde huvudprincipen för utlämningen av erforderliga statsbidrag vara den, att ett visst grundbidrag utan behovsprövning utgår till alla med ett visserligen icke till penningvärdet men väl till bruksvärdet för alla lika belopp, nämligen i form av fritt, av staten inköpt och tillhandahållet material för ledningar och installationer. I den sannolikt ganska begränsade utsträckning så befunnes erforderligt borde emellertid kompletterande kontanta bidrag kunna lämnas dels till särskilt behövande lägenhetsinnehavare, dels till utförande av sådana kostnadskrävande brunnsförbättringar, vilka av hygieniska skäl behövde genomföras i samband med den övriga anläggningen.

Erinras må hurusom 1943 års riksdag redan framhållit angelägenheten av att bestämmelser snarast komma till stånd om statsunderstöd ej endast

för enstaka vatten- och avloppsanläggningar, utförda i samband med övrig bostadsförbättring, utan jämväl till gemensamma ledningsföretag.

Såsom inom riksdagen tidigare framhållits (statsutskottets utlåtande 1939: nr 6, p. 31:o) måste det anses mindre rättvist att graden av den rådande lokala arbetslösheten skall vara bestämmande för möjligheterna att erhålla statens finansiella medverkan för dylika för hela samhällets framtid betydelsefulla anläggningar. Det är överhuvud alltmer uppenbart, att ifrågasvarande ej endast tekniskt och ekonomiskt utan även statsfinansiellt vittutseende samhällsreform kräver en omsorgsfull planläggning, vid vilken böra tillgodogöras de erfarenheter som vunnits under försöksåren. Vad angår det förslag som nu i sådant avseende av investeringsutredningen framlagts har någon slutlig ståndpunkt till detsamma ej tagits av Kungl. Maj:t. Enligt investeringsutredningens mening skulle förevarande statsbidragsfrågor göras beroende av och upptagas till behandling i samband med viss planerad översyn av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens organisation. Riksdagen måste finna en dylik sammankoppling av dessa sanitärt och socialt liksom också ekonomiskt synnerligen vittutseende problem med ett sådant från desamma helt avskilt organisatoriskt spörsmål vara mindre lämplig.

I likhet med departementschefen är emellertid ej heller riksdagen beredd att taga ställning till hithörande organisationsfråga lika litet som till de olika uppslag, vilka framförts i motionen. Enligt riksdagens mening böra hithörande spörsmål göras till föremål för en fortsatt utredning, vilken såsom motionsvis påyrkats torde böra fullbordas skyndsamt. Erinras må att redan före kriget väg- och vattenbyggnadsstyrelsen ansåg sig ha anledning allvarligt framhålla betydelsen av att statsmakterna ej försutte möjligheterna att bringa utvecklingen i detta avseende att följa ändamålsenliga riktlinjer med exempelvis gemensam planläggning under statlig medverkan av vattenförsörjningen för större områden. Ofrånkomlig vore i många fall en dylik statlig medverkan för att hindra föroreningen av vattendragen. Utan att i övrigt nu angiva några allmänna riktlinjer för utredningen vill riksdagen i vissa detalj-avseenden anföra följande.

Vad först angår den organisation, som kan befinnas vara den lämpligaste, bör ej förbises den praktiska förfarenhet egnahemsnämnderna besitta i fråga om bebyggelse- och planlägningsfrågor. Enligt riksdagens mening synes det därför vara förtjänt att undersökas, huruvida ej dessa nämnder böra medverka vid vatten- och avloppsfrågornas handläggning även när det gäller större företag än de för fyra lägenheter.

En av lantbruksstyrelsen med avseende å avloppsledningarnas anläggning framförd synpunkt, som förtjänar uppmärksammas, är att för jords torrläggning utförda eller planerade ledningar också kunna användas som kloakledningar. Statsbidrag utgår emellertid för närvarande endast till den del av kostnaden, som belöper på jordbruksintresset. Måhända kunde en praktisk form för beaktande av ledningens samhällshygieniska värde vara att bidragsgivningen också utsträcktes till att motsvara åtminstone viss del av kostnaderna för anläggningen i dess egenskap av kloakledning.

Till den i motionen berörda frågan om statlig centraliserad upphandling av rör och annat för anläggningarna erforderligt material har riksdagen ej kunnat taga ställning, men riksdagen finner frågan förtjänt att närmare uppmärksammas, närmast av statens industrikommission och kommissionen för ekonomisk efterkrigsplanering.

En i motionen påvisad organisatorisk brist är för närvarande, att anslutningen till och därmed också den lämpliga planläggningen av ett vattenledningsföretag är beroende på de enskilda därav berörda fastighetsägarnas villighet att ingå i företaget. Enligt vad från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inhämtats plägar det ofta vara så, att vissa fastighetsägare först så småningom ansluta sig till företaget, som emellertid plägar redan från början få så tilltagas, att en dylik senare anslutning är möjlig. För vattenavledningsföretag, föreligger, jämlikt 8 kap. vattenlagen, rättslig förpliktelse gå med i företaget. Även hälsovårdsstadgan innehåller bestämmelser för dylika företag. Det kan måhända förtjäna övervägas i vad mån även anslutningen till vattenledningsföretag kan behöva rättsligen regleras.

Något som också självfallet bör undersökas är till sist i vad mån de statliga åtgärderna på området kunna inriktas på upplysningsverksamhet, rådgivning och annan hjälp till självhjälp. Det har under ärendets förberedande behandling med rätta från vissa länsstyrelser framhållits, att de otillfredsställande vatten- och avloppsförhållandena inom riket ofta bottnade i okunnighet samt desslikes oföretagsamhet och en allmän benägenhet att fasthålla vid vad som vore gammalt och vant.

Vad angår de begärda anslagen har riksdagen med beaktande av hithörande företags stora lämplighet som sysselsättningsobjekt under allmän eller lokal arbetslöshet beviljat dessa anslag.

Under åberopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen

dels med bifall till Kungl. Maj:ts förslag till *Bidrag till anläggning av vatten- och avloppsledningar* för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen å allmän beredskapsstat II 3 000 000 kronor och å allmän beredskapsstat III 17 000 000 kronor;

dels ock i anledning av motionen II: 545 beslutat att hos Kungl. Maj:t an hålla om skyndsamt utredning angående en utvidgning av ifrågavarande verksamhet med beaktande att den anpassas även efter mera normala förhållanden men samtidigt sker i administrativt enklast möjliga former.

8:o) **Underhåll av vissa historiska byggnader m. m.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8) har riksdagen till *Underhåll av vissa historiska byggnader m. m.* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 150 000 kronor.

9:o) **Iståndsättning av uthyrningsfastigheter vid Drottningholms slott.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9) har riksdagen till *Iståndsättning av uthyrningsfastigheter vid Drottningholms slott* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 218 000 kronor.

Telegrafverket.

14:o) **Vissa telefonstationsbyggnader m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 3) föreslagit riksdagen att till förevarande ändamål för budgetåret 1944/45 uppföra vissa anslag å allmän beredskapsstat II och allmän beredskapsstat III.

Av utredningen framgår att telefonstationernas utrustning på ett stort antal platser är omodern och försliten samt att stationerna dessutom äro i det närmaste fullbelagda. I samband med den övergång till automatisk drift, som därför planeras, erfordras i allmänhet ombyggnad av stationsfastigheten eller nybyggnad av densamma i samband med dess förflyttning till ur automatiseringssynpunkt gynnsammare plats.

Med uppmärksammande i övrigt av de utförliga motiveringar, som investeringsutredningen anfört för vart och ett av ifrågavarande, i samråd med telegrafstyrelsen tillkomna förslag, har riksdagen bifallit desamma. Vad angår telefonstationsbyggnaden i Hagfors torde densamma dock, enligt vad som inom riksdagen upplysts, vara av en sådan angelägenhetsgrad att den bör upptagas på allmän beredskapsstat II.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen

dels å allmän beredskapsstat II

1) Telefonstationsbyggnad i Gustavsberg	kronor 270 000
2) Telefonstationsbyggnad i Saltsjöbaden	» 25 000
3) Telefonstationsbyggnad i Värnamo	» 315 000
4) Telefonstationsbyggnad i Hagfors	» 370 000

dels ock å allmän beredskapsstat III

1) Telefonstationsbyggnad i Viggbyholm.....	kronor 110 000
2) Telefonstationsbyggnad i Enköping	» 315 000
3) Telefonstationsbyggnad i Katrineholm	» 360 000
4) Telefonstationsbyggnad i Borgholm	» 300 000
5) Telefon- och överdragsstationsbyggnad i Vimmerby....	» 315 000
6) Tillbyggnad av telegrafverkets stationsfastighet i Väster- vik	» 225 000
7) Telefonstationsbyggnad i Ystad	» 440 000
8) Telefonstationsbyggnad i Klippan	» 475 000
9) Telefonstationsbyggnad i Skara	» 425 000
10) Telefonstationsbyggnad i Sunne	» 300 000
11) Telefonstationsbyggnad i Arboga.....	» 310 000
12) Tillbyggnad av telegrafverkets stationsfastighet i Ljus- dal	» 100 000
13) Telefonstationsbyggnad i Sollefteå	» 375 000
14) Tillbyggnad av kontorsbyggnad i Nynäshamn.....	» 500 000
15) Förråds-, garage- och verkstadsbyggnad i Norrköping	» 420 000

10:o) **Vissa byggnadsarbeten å Gripsholms slott.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10) har riksdagen till *Vissa byggnadsarbeten å Gripsholms slott* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 99 000 kronor.

11:o) **Vissa byggnadsarbeten å Ulriksdals slott.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 11) har riksdagen till *Vissa byggnadsarbeten å Ulriksdals slott* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 34 000 kronor.

Kapitalbudgeten.

Statens affärsverksfonder.

Postverket.

12:o) **Posthusbyggnad i Äppelviken i Stockholm. Om- och tillbyggnad av posthuset i Linköping. Posthusbyggnad i Huskvarna. Posthusbyggnad i Skellefteå. Posthusbyggnad i Storuman. Ombyggnad av posthuset i Luleå.** Kungl. Maj:t har (bilaga 12, punkt 1, av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 12 maj 1944) föreslagit riksdagen att till förevarande ändamål för budgetåret 1944/45 uppföra vissa anslag å allmän beredskapsstat III.

Enligt vad generalpoststyrelsen påvisat föreligger det ett oavvisligt behov av förbättrade och utökade postlokaler på ett stort antal platser, där lokalfrågan icke förväntas kunna tillfredsställande lösas genom förhyrning.

Med hänsyn härtill och i betraktande också av den utförliga motivering som av investeringsutredningen åberopats för vart och ett av ifrågakvarande byggnadsarbeten har riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen

1) <i>Posthusbyggnad i Äppelviken i Stockholm</i>	kronor	750 000
2) <i>Om- och tillbyggnad av posthuset i Linköping</i>	»	200 000
3) <i>Posthusbyggnad i Huskvarna</i>	»	375 000
4) <i>Posthusbyggnad i Skellefteå</i>	»	875 000
5) <i>Posthusbyggnad i Storuman</i>	»	180 000
6) <i>Ombyggnad av posthuset i Luleå</i>	»	180 000.

13:o) **Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2) har riksdagen till *Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 1 000 000 kronor.

16) Förråds-, garage- och verkstadsbyggnad i Örebro	kronor	420 000
17) Förråds-, garage- och verkstadsbyggnad i Gävle	»	420 000
18) Förråds- och kontorsbyggnad i Västanfors	»	260 000.

15:o) **Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende. Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4) har riksdagen för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen

dels å allmän beredskapsstat II

Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende kronor 300 000

dels ock å allmän beredskapsstat III

1) Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende	»	3 800 000
2) Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten	»	4 000 000.

Statens järnvägar.

16:o) **Spåranordningar. Gångbroar och gångtunnlar. Vissa bangårdsarbeten. Tegelbackens reglering.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5) har riksdagen för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen

dels å allmän beredskapsstat II

1) Spåranordningar	kronor	2 400 000
2) Tegelbackens reglering	»	1 000 000

dels ock å allmän beredskapsstat III

1) Spåranordningar	»	3 200 000
2) Gångbroar och gångtunnlar	»	1 500 000
3) Vissa bangårdsarbeten	»	1 400 000.

17:o) **Fortsatt anläggning av dubbelspår. Ny tunnel mellan Tomtebodas Hagalund. Linjeomläggningar. Anordnande av nya grusgropar.** Kungl. Maj:t har (punkt 6) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål för budgetåret 1944/45 uppföra vissa anslag å allmän beredskapsstat II och allmän beredskapsstat III.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innefattar bland annat dubbelspårsanläggningar till ett så högt belopp som 23 miljoner kronor. Med beaktande av att de terrasseringsarbeten, som ingå i dessa anläggningar, utgöra synnerligen lämpliga sysselsättningsobjekt i fall av arbetslöshet har riksdagen ansett sig böra bifalla nämnda anslagsbelopp. Ej heller i övrigt har Kungl. Maj:ts förslag givit riksdagen anledning till erinran.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen

dels å allmän beredskapsstat II

1) Fortsatt anläggning av dubbelspår	kronor	1 500 000
2) Ny tunnel mellan Tomtebodå och Hagalund	»	1 000 000

dels ock å allmän beredskapsstat III

1) Fortsatt anläggning av dubbelspår	»	21 500 000
2) Linjeomläggningar	»	3 475 000
3) Anordnande av nya grusgropar	»	350 000.

18:o) **Diverse åtgärder för spår förstärkning.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7) har riksdagen till *Diverse åtgärder för spår förstärkning* för budgetåret 1944/45 uppfört 1 000 000 kronor å allmän beredskapsstat II och 1 000 000 kronor å allmän beredskapsstat III.

19:o) **Skenfria vägkorsningar m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8) har riksdagen till *Skenfria vägkorsningar m. m.* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 200 000 kronor.

20:o) **Bostadshus. Stationshus m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 9) föreslagit riksdagen att till förevarande ändamål för budgetåret 1944/45 uppföra vissa anslag å allmän beredskapsstat II och allmän beredskapsstat III.

Investeringsutredningen har, enligt vad den erinrat, ej kunnat upptaga förbättringar av järnvägspersonalens tjänstebostäder i en ur bostadsförsörjningssynpunkt önskvärd utsträckning. Anledningen härtill har varit behovet av en utredning rörande en rationalisering av hithörande arbeten i syfte också att nedbringa kostnaderna. För egen del vill riksdagen vitsorda behovet av en dylik utredning.

Vad angår de här äskade båda anslagen har riksdagen bifallit desamma.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen

dels å allmän beredskapsstat II

<i>Bostadshus</i>	kronor	100 000
-------------------------	--------	---------

dels ock å allmän beredskapsstat III

<i>Stationshus m. m.</i>	»	7 400 000.
--------------------------------	---	------------

21:o) **Telefonanläggningar och kabelarbeten.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10) har riksdagen till *Telefonanläggningar och kabelarbeten* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 1 200 000 kronor.

22:o) **Anläggningar för elektrisk tågdrift.** Kungl. Maj:t har (punkt 11) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 3 625 000 kronor.

Ifrågavarande anslag till omformaranläggningar m. m. avser i huvudsak att i mån av behov bereda arbetstillfällen åt därav berörda industrier. Med beaktande härav har riksdagen bifallit förslaget.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *Anläggningar för elektrisk tågdrift* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 3 625 000 kronor.

23:o) Ny marketenteribygnad i Notviken. Magasinsbyggnad i Örebro. Tillbyggnad av vagnverkstaden i Bollnäs. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12) har riksdagen för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen

<i>dels</i> å allmän beredskapsstat II	
<i>Ny marketenteribygnad i Notviken</i>	kronor 150 000
<i>dels ock</i> å allmän beredskapsstat III	
1) <i>Magasinsbyggnad i Örebro</i>	» 225 000
2) <i>Tillbyggnad av vagnverkstaden i Bollnäs</i>	» 100 000.

24:o) Elektrifiering av linjen Lund—Kävlinge—Landskrona med Landskrona—Billeberga. Elektrifiering av linjen Varberg—Borås—Herrljunga—Uddevalla. Förberedande arbeten för elektrifiering av ostkustbanan med bilinjer. Kungl. Maj:t har (punkt 13) föreslagit riksdagen att till förevarande ändamål för budgetåret 1944/45 uppföra vissa anslag å allmän beredskapsstat II och allmän beredskapsstat III.

Ur arbetsmarknadssynpunkt erbjuder, såsom investeringsutredningen erinrat, banelektrifiering god sysselsättning för industrien genom beställning av elektrisk utrustning och lokomotiv. Däremot medför den relativt få arbetstillfällen för grov- och byggnadsarbetare. Sistnämnda arbetstillfällen inskränka sig till dem, som äro förenade med erforderliga kurvomläggningar, linjeförbättringar och övriga av elektrifieringen betingade bantekniska standardhöjningar ävensom till arbete med stolpresning.

Ur sysselsättningssynpunkt äro alltså de förberedande arbetena för ostkustbanans elektrifiering mest värdefulla, och riksdagen har beviljat det för detta ändamål begärda anslaget. Med hänsyn till den betydelse elektrifieringsarbetena också ha såsom ett led i järnvägsväsendets hållande på en tidsenlig standard har riksdagen beviljat även de båda övriga anslagsbeloppen.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen

<i>dels</i> å allmän beredskapsstat II	
<i>Förberedande arbeten för elektrifiering av ostkustbanan</i>	
<i>med bilinjer</i>	kronor 5 000 000.

dels ock å allmän beredskapsstat III

1) Elektrifiering av linjen Lund—Kävlinge—Landskrona
med Landskrona—Billeberga	kronor	6 000 000
2) Elektrifiering av linjen Varberg—Borås—Herrljunga
—Uddevalla	»	12 000 000.

25:o) **Förberedande arbeten för elektrifiering av linjen Uddevalla—Strömstad med Smedberg—Lysekil.** Kungl. Maj:t har (punkt 14) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 1 500 000 kronor.

Under återopande av vad riksdagen under nästföregående punkt anfört, får riksdagen anmäla, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till *Förberedande arbeten för elektrifiering av linjen Uddevalla—Strömstad med Smedberg—Lysekil* å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 1 500 000 kronor.

26:o) **Försvarsberedskap vid statens järnvägar.** Kungl. Maj:t har (punkt 15) föreslagit riksdagen att till förevarande ändamål å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 3 750 000 kronor.

Såsom riksdagen tidigare (skrivelse nr 186) anfört kunna goda skäl anföras för den med förevarande anslag avsedda lokbeställningen ej endast militärt sett utan även ur förnyelse- och sysselsättningssynpunkter.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till *Försvarsberedskap vid statens järnvägar* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 3 750 000 kronor.

27:o) **Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16) har riksdagen såsom *Dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 500 000 kronor.

28:o) **Rullande materiel.** Kungl. Maj:t har (punkt 17) föreslagit riksdagen att till Rullande materiel för budgetåret 1944/45 uppföra *dels* å allmän beredskapsstat II 12 000 000 kronor, *dels ock* å allmän beredskapsstat III 23 000 000 kronor.

Bestämmande för användningen av här avsedda anslag torde få bli, förutom behövligheten av beställningar till olika verkstäder, trafikens fortsatta utveckling. Under erinran härom får riksdagen anmäla, att riksdagen till *Rullande materiel* för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen *dels* å allmän beredskapsstat II 12 000 000 kronor, *dels ock* å allmän beredskapsstat III 23 000 000 kronor.

29:o) **Garage- och verkstadsbyggnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18) har riksdagen till *Garage- och verkstadsbyggnader* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 1 210 000 kronor.

30:o) **Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19) har riksdagen till *Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten* för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen *dels* å allmän beredskapsstat II 1 000 000 kronor, *dels ock* å allmän beredskapsstat III 5 285 000 kronor.

Statens vattenfallsverk.

31:o) **Kraftstation vid Forsmoforsen. Kraftstation vid Hölleforsen. Ett tredje maskinaggregat vid Stadsforsens kraftstation. Mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar och mindre regleringsföretag m. m. Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk.** Kungl. Maj:t har (punkt 20) föreslagit riksdagen att till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1944/45 uppföra vissa anslag å allmän beredskapsstat III.

Förevarande plan till kraftverksbyggnader m. m. är grundad på en ingående utredning rörande kraftbehoven efter en kommande fred. Av nämnda utredning framgår, att ett stort antal kraftverksanläggningar komma att bli färdiga under de närmaste åren. Med hänsyn bland annat härtill har nu framlagda instundande budgetår avseende beredskapsplan hållits rätt begränsad. Riksdagen har bifallit Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört följande anslag, nämligen

1) Kraftstation vid Forsmoforsen	kronor 5 000 000
2) Kraftstation vid Hölleforsen	» 3 000 000
3) Ett tredje maskinaggregat vid Stadsforsens kraftstation	» 2 000 000
4) Mindre utvidgningar av förefintliga kraftstationsanläggningar och mindre regleringsföretag m. m.	» 1 000 000
5) Distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten vid statens kraftverk	» 3 000 000.

Luftfartsfonden.

32:o) **Byggande och förbättring av flygplatser.** Kungl. Maj:t har (punkt 21) föreslagit riksdagen att till förevarande ändamål å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 2 700 000 kronor.

Ifrågavarande arbeten hava sedan gammalt betraktats som särskilt lämpliga sysselsättningsobjekt under arbetslöshetsperioder. Även med tanke på flygtrafikens utveckling efter en kommande fred föreligga skäl för deras upptagande på beredskapsstat. Ur här anförda synpunkter måste här framlagda program betraktas som jämförelsevis begränsat. Allteftersom flygplatsutredningens arbete fortskrider torde emellertid krav framkomma på avsevärda ytterligare flygplatsanläggningar.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, till *Byggande och förbättring av flygplatser* å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 2 700 000 kronor.

Statens allmänna fastighetsfond.

33:o) **Om- och tillbyggnad av fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22) har riksdagen till förevarande ändamål å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 400 000 kronor.

34:o) **Ökade lokaler för länsstyrelsen i Jönköpings län.** Kungl. Maj:t har (punkt 23) föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 450 000 kronor.

Med hänsyn till den framlagda utredningen om länsstyrelsens utrymmesbehov har riksdagen ansett sig böra anvisa anslag med det av departementschefen angivna beloppet.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *Ökade lokaler för länsstyrelsen i Jönköpings län* å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 450 000 kronor.

35:o) **Tillbyggnader till landsstatshuset i Malmö.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24) har riksdagen till *Tillbyggnader till landsstatshuset i Malmö* å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 850 000 kronor.

36:o) **Tillbyggnad av landsstatshuset i Göteborg.** Kungl. Maj:t har (punkt 25) föreslagit riksdagen att till Tillbyggnad av landsstatshuset i Göteborg å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 590 000 kronor.

Även vad länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län beträffar har tillkomsten av de nya väg- och taxeringsorganisationerna och andra nya ämbetsuppgifter föranlett lokalbehov, vida överstigande vad som tidigare förutsatts och så trängande att de inom närmaste tiden måste tillgodoses. Riksdagen har beviljat förevarande anslag, som dock med hänsyn till företagets angelägenhetsgrad ansetts bör uppföras på beredskapsstat II.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen till *Tillbyggnad av landsstatshuset i Göteborg* å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 590 000 kronor.

37:o) Nybyggnad för lantmäterikontor och vattendomstol i kvarteret Palmen i Vänersborg. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26) har riksdagen till *Nybyggnad för lantmäterikontor och vattendomstol i kvarteret Palmen i Vänersborg* å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 290 000 kronor.

38:o) Nybyggnad för länsstyrelsen i Älvsborgs län. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27) har riksdagen till *Nybyggnad för länsstyrelsen i Älvsborgs län* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 290 000 kronor.

39:o) Tillbyggnad till landsstatshuset i Mariestad. Kungl. Maj:t har (punkt 28) föreslagit riksdagen att till förevarande ändamål å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppföra ett anslag av 780 000 kronor.

Förevarande byggnadsplan måste anses vara av en förhållandevis betydande storleksordning i all synnerhet om man tager i betraktande att förslag samtidigt föreligger om uppförande av en särskild lantmäterikontorsbyggnad. Med beaktande att utvidgningsbehoven betecknats som trängande har riksdagen dock ansett sig böra bifalla förslaget.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *Tillbyggnad till landsstatshuset i Mariestad* å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 780 000 kronor.

40:o) Lantmäterikontorsbyggnad i Mariestad. Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29) har riksdagen till *Lantmäterikontorsbyggnad i Mariestad* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 325 000 kronor.

41:o) Uppförande av grovlaboratorium m. m. vid statens väginstitut. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30) har riksdagen till *Uppförande av grovlaboratorium m. m. vid statens väginstitut* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 60 000 kronor.

Fonden för förlag till statsverket.

42:o) **Förlag för väg- och vattenbyggnadsväsendets förrådsfond.** Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31) har riksdagen till *Förlag för väg- och vattenbyggnadsväsendets förrådsfond* å allmän beredskapsstat III för budgetåret 1944/45 uppfört ett anslag av 500 000 kronor.

Stockholm den 30 juni 1944.

Med undersåtlig vördnad.
